

Véry Zoltán

Tudás és Hálózat – Beszélgetés Pálvölgyi Lajossal

A kilencvenes, majd az ezredfordulós évek projektmenedzsment szakirodalmi „termése” és a projektmenedzsmentről való gondolkodás radikálisan újszerű elképzeléseket, rendszereket, ajánlásokat mutat be a megelőző évtizedekhez képest. A közép-kelet európai és köztük a magyar projektmenedzsment diskurzus (ön)értelmező törekvését az utóbbi években egyre markánsabban határozza meg az, hogy például egy globálisan épített és gondozott közös tudásbázis mennyiben gondolható el kánonok, illetve értelmező közösségek működéseként. Az 'értelmező közösség' kifejezés Stanley Fish nevéhez kötődik és annak a felismerésnek az alkalmazása, amely szerint az szakanyagok és más szövegek jelentése és értéke nem az adott szövegek benne foglalt tulajdonsága, hanem értelmező közösségek legitimáló / illegitimáló aktusainak a függvénye. Vannak erre hazai példák is. Bemutatom önöknek a PMI Budapest, Magyar Tagozat szakmai közösséget, kik magyarnyelvű kiadványt illetve tudásbázist készítettek, közös fordítási - értelmezési - honosítási munkával. Beszélgető partnerem a téma egyik szakértője:

Dr. Pálvölgyi Lajos, az Interprojekt Kft. ügyvezető igazgatója, több évtizedes bel- és külföldi projektmenedzsment tapasztalattal, valamint PMP® (Project Management Professional) minősítéssel rendelkező szakember: projektvezető, tanácsadó és tréner. Egyebek között a Matáv több nagy projektjét vezette. A PMI Budapest, Magyar Tagozat alapító tagja és elnökhelyettese, egyben elnökhelyettese a Magyar Projektmenedzsment Szövetségnek is. PMBOK-HU projekt célja a PMI ismert kézikönyvének magyar kiadása volt, amelyet ő vezetett.

A Project Management Institute (PMI) mikor és milyen céllal alakult? Kik a tagok?

A Project Management Institute (PMI) 1969-ben alakult annak felismerése alapján, hogy az akkortájt megvalósított projektekben nagyon sok hasonló vonás és alkalmazott módszer volt fellelhető, annak ellenére, hogy a legkülönbözőbb szakterületeket képviselték, az építőipartól kezdve a gyógyszergyártásig. Az 1976-os PMI Montreal Symposium alatt már egyre többen képviselték azt az álláspontot, hogy a közösen használt módszerek alapján egy standardnak tekinthető módszertani dokumentumot lenne célszerű összeállítani. Így indult a később **PMBOK® Guide** néven közismertté vált projektmenedzsment szabvány kialakulásának hosszú története. Ez volt a projektmenedzsment önálló szakmává válásának kezdete.

A PMI a projektmenedzsment nemzetközi szakmai szervezete, globális szakmai közössége, amely a projektmenedzsment elismert úttörőjének számít. Tagszervezeteiben ma már 125 országban összesen több mint 200.000 tag tevékenykedik. Főbb célok és tevékenységek: kutatás, tudásbázis kiépítése, szakmai szabványok kialakítása, minősítési rendszer és szakmai díjak, publikációk,

továbbképzések és konferenciák szervezése, karriertámogatás, nemzetközi szakmai és vállalati kapcsolatok fejlesztése.¹

A PMI hazai tagszervezete, a **PMI Budapest, Magyar Tagozat** 2002 decemberében jött létre. Az egyesület küldetése: az egységesülő magyarországi projektmenedzser közélet részeseként egyre bővülő tagságával a projektmenedzsment professzionalizálódását, elismertségét kívánja elérni elsősorban a minősítési rendszer teljes vertikumának (könyv, vizsga, előadások, konferenciák, pontszerzés) működtetésével, a nemzetközi és tudományos eredmények használatával, felmutatásával.

Miért tartod fontosnak, hogy legyen a PMBOK-nak magyar nyelvű kiadása is?

A **PMBOK® Guide** magyar kiadásának ötlete a fentiekből egyenesen következett. Ez a könyv a nemzetközi szakirodalom kiemelkedő műve, mely a projektmenedzserek bibliájának is tekinthető. Alapvető olvasmány egyebek mellett a **PMP® (Project Management Professional)** nemzetközi minősítő vizsgára készülők számára is. Úgy gondoltuk, hogy ami ennyire fontos, az legyen meg magyarul is.

A harmadik kiadás 2004 végén egyszerre tizenkét nyelven jelent meg, de magyarul nem. Világos volt az is, hogy a PMI amerikai központja egy magyar nyelvű kiadást saját maga belátható időn belül kezdeményezni nem fog, hiszen a könyv három kiadása ez idáig összesen mintegy kétmillió példányban fogyott el, amihez képest a magyar piac felvevő képessége enyhén szólva elhanyagolható. Egy magyar nyelvű kiadás tehát csak helyi kezdeményezés lehetett. Azt az utat választottuk tehát, amelyet a görög, holland, héber, lengyel, norvég és svéd változat készítői: hazai összefogással készült el egy ún. „nem hivatalos” kiadás.

Beszélnél nekünk a PMBOK honosítási projektről? Mikor kezdtétek, kik vettek benne részt, miképp folyt a munka?

Kezdjük talán azzal, hogy mit jelent egy „nem hivatalos” kiadás. Természetesen ez a kiadás is a jogtulajdonos PMI engedélyével jött létre. Attól „nem hivatalos”, hogy a magyar fordítás teljesen a hazai közreműködők szakmai felelősségében történt, a PMI mint globális szakmai szervezet ezt saját apparátusával nem ellenőrizte. (Ne felejtjük el, hogy ez a mű egyben PMI/ANSI standard is, vagyis ennek „hivatalos” fordítása a minőségbiztosítás különleges szintjét követelné.)

A projekt több mint egy évvel ezelőtt kezdődött. A magyar terminológia kialakítását és a fordítás szakmai ellenőrzését több mint 30 önkéntes szakember végezte, névsoruk a könyv függelékében található. A nyersfordítás, vagyis az első változat elkészítése a Kiadó megbízott munkatársának, Pollák Tamásnak volt a feladata. A fejezetenkénti lektorálást az önkéntes közreműködők két-három fős csapatai végezték. A szöveg végső ellenőrzésében és javításában Bartók Sándor, Bognár Péter, Hinsenkamp Alfréd és Kult János működtek közre.

Az első feladatunk a magyar terminológia áttekintése és részben megteremtése volt. Arról volt szó, hogy sok angol szakkifejezésnek nem volt általánosan elfogadott pontos magyar fordítása. A terminológiai bizottságban, melyet Bartók Sándor szervezett, hosszú viták után kialakult egyfajta konszenzus (amiből persze nem

¹ A szervezet honlapja: www.pmi.org

következik, hogy a rögzített szakszótárral mindenki minden ponton teljesen egyetért). A magyar kiadás javaslatot tesz a projektmenedzsment magyar kifejezéstárának kialakítására, törekedve használatának elterjesztésére.

A fordítási, honosítási munka új szavak, kifejezések keresésével, alkotásával jár együtt, mely közös értelmezéssel alakul ki illetve konszenzussal zárul. Azok, akik részben kívül maradtak a konszenzuson, másképp értelmeznek szövegrészeket? Szerinted, többféle olvasata létezik az eredeti szövegnek vagy csak egy?

Úgy hiszem, minden szövegnek többféle olvasata létezhet, és ez olykor jó, máskor nem. Ez a mű szigorú logikával és precíz fogalomhasználattal törekszik elérni az egyértelműség minél magasabb szintjét, ami egy szabvány esetében nyilván nem is meglepő. Jól támogatja ezt a könyv végén található Glosszárium, amely a legfontosabb 456 szakkifejezés meghatározását tartalmazza. A magyar fordításnál meg kellett pontosan érteni a tartalmat, és megtalálni az ehhez leginkább illő szavakat. Egyes magyar kifejezéseknek ezzel olyan szaknyelvi jelentést adtunk, amellyel eddig még nem rendelkeztek. Hogy miként fogadják ezt azok, akik „kívül maradtak a konszenzuson”, csak az idő döntheti el.

A helyes értelmezés és fordítás néhány részletkérdésben egyébként kifejezetten nem volt könnyű. Többször lapoztam fel például a hivatalos német fordítást is segítség gyanánt. Emlékszem olyan esetre, amikor az a benyomás alakult ki, hogy az egyébként precíz német csapat valamit alaposan félreértett. Hosszas egyeztetés után végül úgy döntöttünk, „bevállaljuk”, hogy ezen a ponton az angol eredetit nem úgy fordítjuk, ahogy azt a németek tették.

Milyen kihívást jelentett számodra ez a projekt?

Az első kihívás talán annak megtalálása volt, hogy egyáltalán miként valósítható meg a magyar kiadás megjelentetése anélkül, hogy ez megoldhatatlan anyagi problémát okozna a projektet szervező szakmai egyesületek számára. A megtalált konstrukció fényesen bevált. Az *Akadémai Kiadóban* professzionális partnerre lertünk.

Ez a projekt önkéntes alapon, „mozgalmi” módszerekkel folyt. Igazi csapatmunka volt, de nagyjából virtuális „üzemmódban” dolgoztunk. Jellemző, hogy az összes közreműködő összehívására csak egyszer került sor, nevezetesen a könyv megjelenését bejelentő sajtótájékoztatón, az MTA székházában 2006. szeptember 20-án, vagyis a projekt zárásakor. Itt adtuk át az egyesület köszönetét kifejező okleveleket.

A csapat egésze egyébként soha nem találkozott, kisebb munkacsoportok, e-mail-levelezés, telefonok és egyéni megbeszélések formájában folyt a munka. Mindannyiunk számára kihívás volt az, hogy megfelelő minőségű magyar szöveget alkossunk a kiadóval rögzített feszes határidők betartása mellett. Ez nem volt könnyű. Többünknek ráment erre az egész nyara.

Mivel a könyv a vezetéstudományok területén szokatlan egzaktsággal, a standardokra jellemző szigorúan következetes fogalomhasználat mellett tárgyalja a projektmenedzsment tudásterületeit, mint ahogy arra fenn már utaltam,

mindannyiunk számára kihívás volt egy olyan fordítás közreadása, amely pontos, érthető, ellentmondásmentes és egyúttal megfelelően illeszkedik a magyar nyelvbe.

Az utolsó napok meglepetéseit a kiadó szerkesztőjének tömeges javításai okozták, aki a jelenleg érvényes helyesírási szabályok alapján nagyon sok olyan szót egybeírt, amelyet mi egyébként különírva alkalmaztunk és szoktunk meg eddig. Ebből némi vita és nem kevés zavar keletkezett. Felmerült bennem az a kérdés, hogy vajon megfelelően támogatják-e a magyar szaknyelv fejlődését ezek a szabályok. A kényszerű összeírások zavarhatják ugyanis a szakmai tartalom gyors és pontos megértését, és a kötőjel elhelyezésétől függően néhány szó összeírva mást jelenthet.

Milyen eredménnyel zártátok a projektet? Terveitek?

A könyv megjelent, és jól néz ki. Kézbe fogva a maga 450 oldalával komoly benyomást kelt.² A megjelenést nagy várakozás előzte meg, sokan jelezték már előzetesen érdeklődésüket, és sok száz példány már előjegyzésben elment.

Úgy gondoljuk, a feladatot egészében jól teljesítettük, hála minden önkéntes közreműködő munkájának. A fordítás néhány részletkérdésében persze még biztos lehetne egyet és mást javítani. (Néhány zavaró sajtóhibát már magam is észrevettem.) A lényeg viszont az, hogy a célt elértük, ez az alpmű ma már magyarul is olvasható. Az eredmény végső megítélése természetesen az Olvasó feladata.

Szeretnénk, ha a „**Projektmenedzsment útmutató (PMBOK® Guide) műhely**” webhely rovata igazi vitafórummá, műhellyé válna.³ Idővel kibővül az a szakmai közösség, mely alakítja, gondozza és megőrzi, illetve elérhetővé teszi a **PMBOK®** ismereteket, hogy tudássá váljon. Személyes és közös tudássá.

Ugyancsak érdekes lesz majd látni, miképp alakul a javasolt magyar szakmai terminológia sorsa. Mi az, amit elfogad a gyakorlat, mi lesz az, amit nem, vagy (kicsit?) átalakít. És mi az, amivel a terminológia kiegészíthető? A magyar kiadás jelentősége számunkra az is, hogy ez a szaknyelv egyfajta továbbfejlesztésének kísérlete, melyhez a szélesebb szakmai közvélemény reagálását várjuk.

A **PMBOK® Guide** negyedik kiadása 2008 végén várható. A magyarnyelvű kiadás frissítésére legkésőbb ezt követően lehet visszatérni. ■

² Projektmenedzsment útmutató (PMBOK® Guide), Akadémiai Kiadó, 2006.

³ Várjuk és gyűjtjük az észrevételeket a magyar kiadásban közreműködő *PMI Budapest, Magyar Tagozat* www.pmi.hu honlapján, ahol egyébként a közreműködők nevei és a támogató cégek és intézmények listája is olvasható. Várjuk a hozzászólásokat. pmbok@pmi.hu. Az észrevételeket figyelembe vesszük majd egy későbbi javított kiadás összeállításakor.